

Sygn. akt I CSK 389/16

POSTANOWIENIE

Dnia 29 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku Powiatu M.
przy uczestnictwie P. S.A. z siedzibą w L.
o ustanowienie służebności przesyłu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 28 stycznia 2016 r., sygn. akt I Ca/15,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w M. postanowieniem z dnia 3 czerwca 2015 r. ustanowił na rzecz uczestniczki postępowania P. S.A. w L. służebność przesyłu obciążającą nieruchomości wnioskodawcy Powiatu M., stanowiącą działkę nr 1457/6, objętą księgą wieczystą T.../9, prowadzoną przez Sąd Rejonowy w M., umożliwiającą korzystanie - w sposób szczegółowo określony - z urządzeń przesyłowych wyspecyfikowanych w opinii biegłego sądowego mgr inż. T. W. z dnia 15 maja 2014 r., stanowiącej integralną część tego orzeczenia, za wynagrodzeniem w kwocie 3157,00 zł i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd ten ustalił, że wnioskodawca jest właścicielem działki nr 1457/6 o powierzchni 0,1785 ha, zbudowanej, położonej w M. Przez działkę tę przebiega sześć linii kablowych elektroenergetycznych, stanowiących własność uczestniczki postępowania. Linie te ograniczają korzystanie z pasa gruntu o szerokości 0,30 m; dostęp do nich - najkrótszą i najmniej uciążliwą trasą - zapewnia istniejąca na działce brama wjazdowa. Uszczerbek doznany przez wnioskodawcę z tytułu ustanowienia na jego działce służebności przesyłu zrekompensuje jednorazowe wynagrodzenie w kwocie 3157,00 zł.

Sąd Okręgowy w T. postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelacje wnioskodawcy oraz uczestniczki postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego. Odnosząc się do apelacji wnioskodawcy, nie podzielił wyrażonego w niej zapatrywania, że zakres służebności ustanowionej przez Sąd pierwszej instancji powinien być szerszy i uwzględniać potrzebę korzystania przez uczestniczkę z pasa gruntu o szerokości jednego metra. Ustosunkowując się natomiast do apelacji uczestniczki, wskazał, że w sytuacji, w której zaprzeczyła ona jakoby jedna z linii elektroenergetycznych przebiegających przez działkę wnioskodawcy nie stanowi jej własności i nie wchodzi w skład jej przedsiębiorstwa, to powinna tę okoliczność wykazać; tymczasem pracownik uczestniczki w toku oględzin okazał sporną obecnie linię oznaczoną numerem 6 jako stanowiącą jej własność.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c., uczestniczka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej podniosła zarzuty naruszenia art. 305¹ w związku z art. 305² § 2 k.c. oraz art. 6 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie. Drugą podstawę kasacyjną wypełniła zarzutami obrazy: art. 233 § 2 w związku z art. 231 k.p.c., art. 233 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 232 zdanie drugie k.p.c. i art. 520 § 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 305¹ k.c., nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Z unormowania powyższego wynika, że celem służebności przesyłu jest umożliwienie przedsiębiorcy właściwego korzystania z urządzeń, których jest właścicielem i które wchodzą w skład jego przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ k.c. Nie budzi zatem wątpliwości, że w odniesieniu do urządzeń przesyłowych istniejących na gruncie ustanowienie służebności może nastąpić na rzecz przedsiębiorcy będącego ich właścicielem.

Podniesione w skardze kasacyjnej zarzuty zmierzały do wykazania, że Sąd drugiej instancji, oddalając apelację uczestniczki, regułę tę naruszył. Sąd ten wskazał bowiem, że skoro uczestniczka kwestionowała, iż jedna z linii elektroenergetycznych (nr 6) przebiegających przez nieruchomość wnioskodawcy nie jest jej własnością, to na niej spoczywał ciężar wykazania tej okoliczności. Uczestniczka ciężarowi temu nie sprostала; nie zgłosiła również zastrzeżeń do opinii biegłego uwzględniającej tę linię jako element urządzenia przesyłowego stanowiącego własność uczestniczki.

Podniesionym w tym zakresie zarzutom skarżącej nie można odmówić słuszności. Spełnienie przesłanek warunkujących ustanowienie służebności przesyłu powinien wykazać - zgodnie z regułą ogólną określającą ciężar dowodu

(art. 6 k.c.) – podmiot, który wystąpił z takim żądaniem. W konkretnym stanie faktycznym był nim właściciel nieruchomości (wnioskodawca). Błędny jest zatem pogląd Sądu drugiej instancji, iż ciężar wykazania własności urządzeń przesyłowych spoczywał na uczestnicze. Niezrozumiałe jest przy tym przypisanie przesądzającego znaczenia dla tej spornej okoliczności oświadczeniu pracownika uczestniczki A. S. złożonemu w toku oględzin nieruchomości, bez sprecyzowania w jakim charakterze złożył on to oświadczenie i pominięcie sprzecznych z nim zeznań tej osoby złożonych następnie w charakterze świadka, jak również wytknięcie uczestnicze niezgłoszenia zastrzeżeń wobec opinii biegłego, nie mającej istotnego znaczenia z punktu widzenia kwestii własności urządzeń przesyłowych. Trafnie przy tym podniosła skarżąca, że niesprostanie przez wnioskodawcę ciężarowi wykazania tej spornej okoliczności nie wyłączało podjęcia przez Sąd drugiej instancji inicjatywy dowodowej i dopuszczenie stosownych dowodów z urzędu. Uchybienia te usprawiedliwiają zarzuty naruszenia art. 328 § 2, art. 233 § 1 i art. 232 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Bez stanowczego prawidłowego przesądzenia, czy wszystkie linie elektroenergetyczne przebiegające przez działkę wnioskodawcy stanowią własność uczestniczki postępowania, nie można skutecznie odeprzeć zarzutu naruszenia art. 305¹ k.c. w związku z art. 305² § 2 k.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

kc

jw